

ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА РАДА ВИШЕГ ЈАВНОГ ТУЖИЛАШТВА У ЧАЧКУ ЗА ПЕРИОД ОД 2024. ДО 2030. ГОДИНЕ

Кандидат: Иван Зарић, јавни тужилац у Вишем јавном тужилаштву у Чачку

Уводне напомене

Више јавно тужилаштво у Чачку сходно законским одредбама о организацији судова и јавних тужилаштава, поступа пред Вишим судом у Чачку тј. на територији Моравичког округа и то за град Чачак и општине Горњи Милановац, Ивањица и Лучани.

Подручна тужилаштва су Основна јавна тужилаштва у Чачку са одељењем у Ивањици и Горњем Милановцу.

Подручје Вишег суда у Чачку тј. Вишег јавног тужилаштва у Чачку, обухвата територију са око 200.000 становника и 3.016 километара квадратних територије. Ради се о брдско-планинским пределима, са великим бројем насељених места тј. 5 градских и 201 сеоско, која су између себе удаљена већи број километара.

По ситематизацији, Више јавно тужилаштво у Чачку, поред главног јавног тужиоца, има 3 јавна тужиоца и једног тужилачког помоћника, као и 9 запослених на неодређено време који обављају послове управе, финансија и рачуноводства, као и техничке послове.

Тренутно, једно место јавног тужиоца није попуњено али је ВСТ расписао конкурс, тако да Тужилаштво функционише са в.ф. главног јавног тужиоца и 2 јавна тужиоца. У следећих 16 месеци у пензију одлазе још два носиоца јавнотужилачке функције, па ће за ефиксано и законито функционисање тужилаштва бити неопходно хитно попуњавање тих места, као и повећање ситематизације за још једно место тужилачког помоћника.

ПОВЕЋАЊЕ ЕФИКАСНОСТИ И КВАЛИТЕТА РАДА

Ово је приоритетни циљ у поступању сваког јавног тужилаштва, па и Вишег јавног тужилаштва у Чачку. Овај циљ се може ефикасније остварити кроз више различитих активности и планирања, и то:

Идентификација „стarih предмета“ и њихово приоритетно решавање-Више јавно тужилаштво у Чачку је ажурно у свом поступању, али је потребно извршити провере постојања „стarih предмета“ и интензивирати на истима у циљу избегавања застарелости кривичног гоњења, као и тужби због непримењивања одредби Закона о заштити права на суђење у разумном року, те размотрити могућност окончања истих закључивањем Споразума о признању кривичног дела. Ово се односи и на подручна основна тужилаштва, те би иста морала сачинити списак ових предмета, пратити рад на истим и редовно извештавати о томе Више јавно тужилаштво.

Примена института Споразума о признању кривичног дела- треба да постоји тенденција повећања броја предмета који се окончавају на овај начин па у том циљу приступати поступцима преговора ради закључивања Споразума о признању кривичног дела, како би се на овај начин допринело ефикаснијем решавању предмета и смањењу трошкова поступка. При закључивању споразума, треба водити рачуна о усаглашености и јединствености праксе приликом одређивања врсте и мере кривичних санкција, уз стриктно поштовање Општег обавезног упутства РЈТ којим је прописано поступање приликом закључивања споразума.

Повећање броја проактивних истрага-кроз проактивно деловање јавног тужиоца који их добро усмерава и води, долази до прикупљања квалитетнијих доказа, бољег упознавања са стањем ствари поступајућег јавног тужиоца, а самим тим и до повољнијег исхода пред судом. Овакво поступање даје и податке за евентуалну финансијску истрагу и евентуално покретање поступка за одузимање имовине проистекле из кривичног дела. Сарадња и комуникација, превасходно са полицијом али и другим органима и институцијама чији рад и информације могу послужити као иницијатива за покретање овакве истраге, основ је за квалитетан рад на прикупљању доказа а потом и покретању кривичног поступка.

Одузимање имовине проистекле из кривичног дела- одузимање имовине проистекле из кривичног дела је битно средство и оруђе у борби

против криминала, а нарочито за кривична дела са елементима корупције, као и других тешких кривичних дела. У циљу ефикасније примене овог института, потребно је интензивирати обуку и организовати семинаре за специјализацију носилаца јавнотужилачке функције који би поступали у овим предметима. У истом циљу, тужилаштво треба проактивно да поступа у циљу прикупљања података о имовини, промету непокретности и финансијским трансакцијама пре предузимања кривичног гоњења и да инсистира на обавези полиције да приликом подношења кривичне пријаве доставља и податке о имовини осумњиченог. Према томе, потребно је у свим предметима где за то има услова покренути и водити поступке за одузимање имовине, јер то учиниоце кривичних дела највише погађа, обично и више него кривична санкција, а уз то ти поступци имају добар одјек у јавности и афирмативно представљају тужилаштво. У том циљу, потребно је и побољшање сарадње и размене информација тужилаштва са Јединицом за финансијске истраге и Дирекцијом за управљање одузетом имовином.

Интензивнија сарадња са полицијом и другим органима и институцијама-за остваривање горе наведеног циља, неопходна је квалитетна комуникација и сарадња са полицијом као органом откривања кривичних дела и учинилаца као и другим установама и институцијама које су од значаја за рад тужилаштва, као што су Безбедоносно-информативна агенција, инспекцијске и пореске службе, Агенција за борбу против корупције, Агенција за спречавање прања новца, Републички геодетски завод, Агенција за приватизацију, Агенција за привредне регистре, различите здравствене установе, Центрима за социјални рад, установама за вештачење и сл. Како би се отклонили и избегли проблеми који се јављају током поступка, сматрам да је битно упознавати припаднике полиције о конкретним проблемима до којих доводе формални пропусти при предузимању појединих радњи (претрес стана или возила, вршења увиђаја, примене посебних доказних радњи и сл.). Зато сматрам да јавни тужилац мора имати активну улогу од момента првог обавештавања од стране полиције о догађају до подношења кривичне пријаве. У истом циљу, потребно је имати и формалне и неформалне контакте и са представницима различитих установа за вештачење, како би кроз дефинисање конкретних задатака за вештаке дошли до квалитетнијег и ефикаснијег доказног средства, а што је иначе честа примедба вештака да су наредбе типске и без конкретизације шта тужилац тражи тим вештачењем. Тиме би се избегла и допунска вештачења, а симим тим би имали и ефикаснији и јефтинији поступак.

Позивање и достављање-и у моменту писања овог Програма је актуелан штрајк запослених у ЈП „Поште Србије“ који знатно отежава редовне послове тужилаштва обзиром да се не уручују писмена, позиви и сл. То последично намеће као тему већу употребу у пракси позивања и достављања писмена електронском поштом и другим средствима телекомуникација, обзиром да ЗКП дозвољава такву могућност. Више јавно тужилаштво у Чачку ће и убудуће инсистирати на већој примени ових могућности јер се истим знатно олакшава и убрзава комуникација са странкама, што доводи и до знатног смањења трошкова доставе преко ПТТ који су доста високи и представљају озбиљну ставку у буџету за тужилачку истрагу.

На ефикасност и квалитет ради свакако утиче **стручни надзор и контрола рада подручних тужилаштва**, на чему би инсистирао а посебно би указивао на ажурност у поступању и стручној обради предмета, те охрабривао тужиоце да заказују консултације са непосредно вишим тужиоцима, да се одржавају колегијуми ради заузимања правних схватања и мишљења, а посебно би указивао тужиоцима да требају користити **базу јавнотужилачке праксе**, као одличан алат и извор сентенци у циљу уједначеног поступања тужилаштва.

Подршка оштећенима и сведоцима- у Вишем јавном тужилаштву у Чачку је основана Служба за информисање оштећених и сведока, која има за циљ да се сведоцима и оштећенима тј. жртвама кривичних дела омогући ефикасно остваривање права на добијање информација које су им неопходне за учешће у поступку. То су превасходно информације о раду тужилаштва и кривичном поступку, правима која сведоци и оштећени имају у поступку, начин на који могу да их остваре итд. Такође се информишу и о релевантним организацијама и установама које пружају помоћ и подршку жртвама и сведоцима кривичних дела. Затим, сведоцима и оштећенима се објашњава шта је њихова улога у кривичном поступку. Служба поседује летке тј. брошуре које се достављају уз позив оштећенима тј. сведоцима. Сматрам да активности ове службе треба још интензивирати у горе наведеном смислу, јер би на тај начин сведоци и оштећени у предметима тешких кривичних дела охрабрили да активно учествују у поступку те да би до допринело ефикаснијем гоњењу учинилаца кривичних дела. Ово из разлога што смо сведоци честог утицаја на сведоке да не говоре истину или да се не одазивају позивима за испитивање, што отежава доказивање тј. ефикасност поступка.

ОРГАНИЗАЦИЈА РАДА ЈАВНОГ ТУЖИЛАШТВА

Да би се постигао претходни циљ тј. повећање ефикасности и квалитета рада, неопходна је добра оргација рада јавног тужилаштва. Посебна пажња би била посвећена сачињавању годишњих планова и програма рада за сваку календарску годину, ради равномерног распоређивања предмета јавним тужиоцима. То ће бити знатно олакшано када од 01.01.2024. год. ступи на снагу **нови Правилник о вредновању предмета по сложености у јавним тужилаштвима** који ће главном јавном тужиоцу дати смернице за разврставање сваког предмета по сложености пре давања у рад.

Затим, потребно је административно-техничке послове рационализовати тј. вршити надзор на радом запослених на тим радним местима како би се ефикасније пружале услуге странкама нпр. пријем и завођење молби за увид и копирање списка, скраћивање рока у којем се та услуга врши, издавање разних уверења грађанима у што краћем року итд. Посебно ће се водити рачуна о ажурности писарнице како би се изношење предмета јавним тужиоцима обављало у што краћем року. У истом циљу, када је год то могуће, све административно-техничке послове треба поверавати тужилачким сарадницима и администивним радницима, како би јавни тужиоци могли да се више посвете поступању у предметима. Затим, мора се водити посебна евиденција по предметима ради утврђивања укупно исплаћених и досуђених трошкова, а све ради наплате ових трошкова од окривљених, што заједничка служба рачуноводства и ради имајући у виду недовољност опредељених средстава у буџету за тужилачку истрагу.

Обзиром на брзи развој нових технологија неопходно је и **унапређење техничке опремљености** тужилаштва, без обзира што је Министарство правде кроз своје програме релативно скоро обновило рачунарску опрему у циљу имплементације система САПО. Са претходно наведеним је везано и **унапређење информационог система**. У том циљу потребно је редовно ажурирање и унапређење садржаја интернет странице јавног тужилаштва уз постављање образаца за услуге које тужилаштво врши према странкама и грађанима који би се електронски попуњавали и подносили, а што би довело до ефикаснијег рада писарнице а странакама и грађанима омогућио лакши приступ информацијама. Када је у питању информациони систем, сматрам врло корисним омогућавање приступа електронским базама података-јавнотужилачке праксе, судске праксе, службених гласника итд а што све

омогућава лакши и ефикаснији рад не само носиоцима јавнотужилачке функције него и служби рачуноводства и тужилачкој управи. Стога би иницирао да Више и подручна Основна тужилаштва почну да користе наведене базе података, јер ми је познато из личних контаката са јавним тужиоцима да се оне у пракси ретко користе.

Специјализација и едукација запослених- за добру организацију рада а самим тим и ефикасији и квалитетнији рад тужилаштва је неопходна стално стручно усавршавање и проширивања знања, не само носилаца јавнотужилачке функције него и осталих запослених, сваког у свом домену посла који обавља. Због тога би инсистирао на редовном учешћу на семинарима, конфернцијама и обукама које се организују. У склопу ове активности, инсистирао бих и охрабривао јавне тужиоце на прихватању измењеног положаја јавних тужилаца, сходно новим законским актима којима се уређује јавнотужилачка организација, да се труде да и у пракси примењују нова законска овлашћења и решења.

МАЛОЛЕТНИЧКА ДЕЛИКВЕНЦИЈА

Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица-иако у поступку према малолетницима активнију улогу имају суд и Центри за социјални рад, сматрам да је битно да се тужилаштво активније укључи посебно у предистражном поступку, имајући у виду пораст броја кривичних дела учињених од стране малолетника и млађих пунолетних лица, да су то често дела са елементима насиља у којима се исказује суровост, да је честа ситуација да малолетници прихватају одговорност на себе за дела која су учинила пунолетна лица због блажег кажњавања, због чега је потребно интензивирати сарадњу са Центрима за социјални рад и школским установама. Када су у питању малолетници, актуелан је проблем вршњачког насиља а поготову преко тзв. „друштвених мрежа“ те је ради сузбијања те појаве неопходно успоставити ближу сарадњу и организовати састанке са представницима школа, Центра за социјални рад, полиције и сл. Обзиром да је све већи број кривичних дела у којима се као оштећени јављају деца, сматрам да је неопходно остварити сарадњу са јединицама за подршку деци жртвама или сведоцима у кривичном поступку које се налазе у седиштима Апелационих судова. Те јединице делују у сарадњи са Министарством правде и Министарством за рад запошљавање, борачка и социјална питања, организацијама УН и ЕУ и њихово деловање је усмерено ка пружању помоћи и

подршци деци жртвама и спречавању њихове секундарне виктимизације кроз кривични поступак.

ОДНОС ЈАВНОГ ТУЖИЛАШТВА ПРЕМА ЈАВНОСТИ

Често смо сведоци негативног одијума јавности према јавном тужилаштву као институцији и сматрам да смо и ми као носиоци јавнотужилачке функције делом заслужни за то. Сматрам да је неопходно упознавати јавност о раду тужилаштва, не само објављивањем информатора на сајту, већ и оглашавањем у медијима, на конференцијама за штампу и сл. Државно веће тужилаца је још 2015. године усвојило Комуникациону стратегију, чиме је омогућено да тужилаштва свој рад презентују јавности-како грађанима тако и средствима јавног информисања. До сада су одржани бројни семинари у циљу обуке носилаца јавнотужилачке функције, који су и задужени за спровођење комуникационе стратегије и за односе са медијима. У будућем раду залагао би се за доследну примену комуникационе стратегије а нарочито на:

а) наставку обуке и стручног усавршавања носилаца јавнотужилачке функције и запослених а посебно лица задужених за односе са медијима

б) одређивање особе задужене за саопштавање информације и праћење објављених информација у средствима информисања која се односе на јавно тужилаштво, о чему би се водила посебна евиденција

в) благовременом и истинитом информисању средстава јавног информисања како би се спречило објављивање неистиних информација, посебно о догађајима за које је јавност показала повећано интересовање.

ЗАЛАГАЊЕ ЗА ОЧУВАЊЕ УГЛЕДА ЈАВНОГ ТУЖИЛАШТВА

Како је већ напред наведено, због негативног става јавности према јавном тужилаштву, један од циљева у будућем раду био би и очување тј. повећање угледа јавног тужилаштва у јавности и локалној заједници, као и повећање поверења грађана у рад јавног тужилаштва. У том циљу би

инсистирао на поштовању стандарда професионалне етике те би од посебне важности било и подизање свести носилаца јавнотужилачке функције о неопходном поштовању **Етичког кодекса**, и на радном месту и ван њега, превасходно у делу који се односи на понашање и облачење запослених у јавним тужилаштвима. Овај циљ се остварује и кроз контакт са странкама те је неопходно унапређење тог односа кроз стално инсистирање код запослених на професионалном, отвореном и љубазном односу са странкама, чиме се чува углед тужилаштва и не доводи у сумњу савесно и непристрасно обављање послова у јавном тужилаштву.

ЗАКЉУЧАК

Уколико будем изабран на функцију главног јавног тужиоца у Вишем јавном тужилаштву у Чачку, све моје активности ће бити усмерене на реализацију циљева изнетих у овом Програму и исте ће бити садржане у програмима и плановима рада Вишег јавног тужилаштва у Чачку, уз иницирање чешћих инструктивних састанака са Врховним јавним тужилаштвом, Високим саветом тужилаштва, Апелационим јавним тужилаштвом у Крагујевцу као и ресорним Министарством, уз праћење свих њихових активности како би биле имплементирани у рад Вишег јавног тужилаштва у Чачку.

Кандидат
Иван Зарић
И. Зарић